

Lingvoj en la mondo

Verboj de movado en la pola lingvo

Ricardo Potozky de Oliveira (Curitiba-PR)

Kvankam la pola lingvo influis iujn trajtojn de Esperanto (ĉefe en ĝia vortprovizo kaj fonologio), ĝi estas tre malsama lingvo.

La sep gramatikaj kazoj (Nominativo, Genitivo, Dativo, Akuzativo, Instrumentalo, Lokativo kaj Vokativo), la tri gramatikaj genroj (Ina, Vira kaj Neŭtra) kaj malsama prononco ol tiu, al kiu ni kutimas estas la plej okulfrapaj trajtoj por esperantaj aŭ portugallingvaj parolantoj.

Tamen, unu el la karakterizaĵoj de la pola lingvo kiu plej altiris mian atenton dum studoj — kaj kiu ankaŭ ĉeestas en aliaj slavaj lingvoj — estas la verboj de movado.

"Mi iras al la kino"... Tre simpla frazo, ĉu ne? Por diri ajnan similan fazon en Esperanto, la sola ŝanĝo okazas en la verbotempo de IRI. Tamen, en pola, la situacio estas sufiĉe malsama.

Iść, chodzić, jechać, jeździć... Ĉiuj tradukitaj kiel IRI. Kiel ni scias kiam uzi ĉiun? Nu, tio dependas de du aferoj: ofteco kaj rimedoj de transporto uzata.

Se vi iras per tera transporto, vi uzas *jechać* aŭ *jeździć*.

Sed, se vi iras sen tera transporto (i.e. piede), vi uzas *iść* aŭ *chodzić*.

Sed kiam uzi unu aŭ alian? Nu, ĝi dependas de la ofteco:

Se la IRI-agado estas daŭra procezo en

ties evoluo (i.e. daŭras, ĉu en la pasinteco, ĉeestanta aŭ estonteco), tiam vi uzos *iść* aŭ *jechać*.

Se la IRI-agado okazas kun iom da ofteco (ĉiam, ĉiutage, ofte, ktp. — "neniam" inkluzivita)? Tiam vi uzos *chodzić* aŭ *jeździć*.

Sekve, kvar manieroj por traduki "Mi iras al la kino":

Idę do kina (unua singularo de *IŚĆ* - piede — daŭra procezo; e.g. en ĉi tiu momento, se en la ĉeestanta).

Jadę do kina (unua singularo de *JECHAĆ* — per tera transporto — daŭra procezo).

Chodzę do kina (unua singularo de *CHODZIĆ* — piede — ripete okazanta fenomeno; e.g. ĉiam, ĉiutage, ofte, ade ktp.).

Jeżdżę do kina (unua singularo de *JEŹDZIĆ* — per tera transporto — ripete okazanta fenomeno).

Vi rimarkis, ke mi diris, ke *chodzić* kaj *jeździć* estas verboj, kiuj indikas uzon de TERA transporto, ĉu ne? La kialon vi devas jam imagi: La ekzisto de malsamaj verboj por rimedoj de aera transporto (*lecieć/latać*) kaj mara transporto (*płynąć/pływać*).

Post ĉio tio, ne devus esti pli da apartecoj pri verboj de movado... Ĉu ne? Nu...

(*Daŭrigota sekvapaĝe*)

Mi parolu nun pri la verbaj aspektoj.

Ĉiuj verboj de la pola lingvo estas perfektivaj aŭ neperfektivaj.

Perfektivaj verboj estas tiuj, kiuj priskribas agojn kun difinitaj komenco kaj fino. Tio estas, agoj kiuj jam estis kompletigitaj en la pasinteco aŭ kiuj estos kompletigitaj en la estonteco.

La neperfektivaj verboj estas tiuj, kiuj priskribas nekompletajn, kutimajn aŭ kontinuajn agojn.

Ĉi tio signifas, ke preskaŭ ĉiuj verboj de la pola lingvo havas du versiojn, unu

perfektivan kaj unu neperfektivan. Tio okazas ankaŭ por la verboj de movado.

Sekve, ni ankoraŭ havas la perfektivajn versiojn de la verboj de movado: *Pójsć, pojechać, polecieć, poptynąć...*

Kaj, kompreneble, ekzistas aliaj verboj de movado en la pola lingvo preter ĉi tiuj, kiuj havas specifajn tradukojn en Esperanto, kiel, ekzemple, porti (nieść /zanieść, per piedo; wieźć/zamieźć, en veturilo).

Kiu imagus, ke Esperanto ŝajnos eĉ pli facila, ĉu ne?

Ricardo Potozky estas studento de Pola Filologio ĉe la Federacia Universitato de Paranao, en Brazilo.

Daŭrigo de la pago 12 (*La neforgesebla verko*)

trofoj kaj perfekte fundamenta frazkonstruo. Vere talenta, larĝaspira dramo.

Kurioze, ke de tempo al tempo aperas versoj, kiuj stumblas en la silabonombro. Por fari ilin deksilabaj, oni devas iom pene kunigi du vokalojn en unu solan silabon:

“Vortice kaj fiere en la salonon” (pĝ. 29) (“Vortice kaj fieren la salonon”)

“Al li instruanta la rezignacion” (pĝ. 32) (“Al linstruanta la rezignacion”)

“Kies plenumo ne estas malfacila” (pĝ. 35) (“Kies plenumo nestas malfacila”)

Foje aperas naŭsilabaj versoj:

“Laŭdanta nin ĉe iliaj voĉoj” (pĝ. 77) facile povus alĝustiĝi per: “Laŭdado al ni ĉe iliaj voĉoj”.

“Se, skrapante sian korpon, nutron” (pĝ. 69) facile povus alĝustiĝi per: “Se, traskrapante sian korpon, nutron”.

Nu, tiaj etaj misoj tute ne kompromitas la verkon. Mi ilin notas nur por pruvi, ke mi atente, detaleme tralegis ĝin. Tion devas fari la amantoj de Poezio kaj Dramo.

Gratulon al AERĴ kaj Prof-ro Pita pro la valora iniciato! Kaj honoron al la eminenta Geraldo Mattos!

